

פרשת תצווה

לעילוי נשמת משה לייב בן זאב קאופמן ז"ל

ד"ר ברכי אליצור

הוויכוח על דרך החינוך לאמונה וביטוייו בפרשיות המשכן

פתיחה

את עיונינו לפרשת תרומה סיימנו בהצעה על פיה הלכות המשכן נתנו למשה כשעלה להר סיני לקבל את הלוחות (הראשונים). טענתנו הייתה, שהלכות המשכן נתנו למשה כמחווה של פשרה לאחר שהשמיע באוזני ה' מחאה על גזרת המלאך, שהוצג כמי שיחליף את ההנהגה שלוותה עד כה את עם ישראל.

מתוך הנחה זו ננסה להתמודד עם שלושה קשיים שהעלנו בעיונינו הקודם ביחס לחמש הפרשות האחרונות של ספר שמות:

- א. הפירוט הרב של חומרי הבניה, דרך בנית הכלים וגודלם.
- ב. מיקומו של חטא העגל בין פרשות המשכן.
- ג. החזרה הארוכה על הפרטים בתיאור ביצוע הבניה בפרשות ויקהל ופקודי.

מטרות התיאור המפורט של מלאכת בניית המשכן

אחד המאפיינים של הלכות המשכן הוא הפירוט הרב בתיאור דרך הבניה, חומרי הבניה, גודל הכלים ויעודם, עד כי לא ניתן שלא לתהות על הצורך בדיוק כה מרבי. למעשה, הפרשייה הקודמת בה עסק הכתוב בהגדרת גדלים וחומרי בניה היה בציווי לנח לבנות את התיבה. אולם, בעוד בציווי התיבה ניתן להסביר כי הצורך בדיוק נבע מתפקידה של התיבה להגן על דיירה מפני סכנת המבול¹, הרי שבמשכן,

¹ הרמב"ן מפרש כי גם הדיוק בציווי התיבה לא יכול היה לתת הגנה טבעית לנח ולמשפחתו וללא התערבות א-להית גם הם היו נספים במבול. הציוויים נועדו לשוות לבנין התיבה הגנה טבעית: "מכל בשר וגו' - ידוע כי החיות רבות מאד, ומהן גדולות מאד כפילים וכראמים וזולתם, והרמש הרומש על הארץ רב מאד. גם מעוף השמים מינים רבים אין להם מספר... והנה יצטרך להביא מכלם שיולידו כמותם. וכאשר תאסוף לכלם מאכל אשר יאכל לשנה תמימה, לא תכיל אותם התיבה הזאת, ולא עשר כיוצא בה. אבל הוא נס, החזיק מועט את המרובה: ואם תאמר יעשנה קטנה ויסמן על הנס הזה. ראה השם יתברך לעשותה גדולה כדי שיראו אותה בני דורו ויתמהו בה ויספרו

המשמש כמקום השראת שכינה, לא נראה שהגודל או הצורה עשויים להשפיע על מידת קליטת השכינה שאיננה תלויה במרכיבים טבעיים.

הוויכוח בין הקדוש ברוך הוא למשה על דרך ההנהגה האידיאלית להוביל את העם לאמונה תמימה ב-ה', יסייע בידינו גם להבין את הצורך בפרטי הלכות המשכן. כזכור, החל ממעמד הסנה מדגיש משה את הצורך של העם בהוכחות ויזואליות לנוכחות הא-ל. משה סבור כי עבודת ה' דורשת אמצעי מוחשי, ואיננה יכולה להתבסס בשלב זה רק על הכרה שכלית. הקדוש ברוך הוא, לעומת זאת, מנסה להאיץ את המעבר לעבודת ה' מופשטת הנובעת מכח המחשבה. היעדרות ה' לבקשת משה להשראת שכינה תמידית בקרב המחנה, מעכבת את התהליך שתוכנן על ידו, ואולי אף מוותרת עליו לטובת שיטתו של משה.

תיווך של אמצעי מוחשי בעבודת ה' מעלה שני חששות: האחד, החשש מפני הפיכת האמצעי לעיקר ("נעשה לנו שם"). השני, ההסחפות באקסטזה דתית בה האדם פועל מתוך יצר דתי ומנתק את עצמו מהתכלית האמתית של עבודת ה'².

לאור זאת, נראה שמטרת הציוויים הקפדניים המלווים את הלכות בניית המשכן היא למנוע את שתי התופעות: האמצעי הופך לעיקר כאשר האדם רואה באמצעי גם ביטוי לעצמו, לכישוריו, לדרך פעולתו על ידי האמצעי, ולאופן השפעת האמצעי עליו. ההלכות המפורטות לא מאפשרות מציאות כזו, שכן כל פעולה מוכתבת מראש, והתוצר חייב להיות תואם את ההוראות – וממילא ההתפעלות מהאמצעי תכוון למי שתכנן אותו באופן כה מרשים ומדויק. כך גם לגבי האקסטזה, שהיא תוצאה של העדר גבולות, של הסחפות רגשית על פי נטיית הלב המתעלמת

עליה וידברו בענין המבול וכנוס הבהמה והחיה והעוף לתוכה, אולי יעשו תשובה. ועוד עשו אותה גדולה, למעט בנס, כי כן הדרך בכל הניסים שבתורה או בנביאים לעשות מה שביד אדם לעשות, והשאר יהיה בידי שמים" (רמב"ן בראשית ו', י"ט).

² אני נמנעת בכוונה מציון דוגמאות קונקרטיים בימינו שימחישו את התופעה כדי שלא לפגוע באמונה תמימה של אדם כזה או אחר, אולם כל אחד יכול לדמיין תופעות של פולחן דתי לכאורה, בהם הפולחן נעשה העיקר, ואילו המטרה האמתית נשכחת בלהט האקסטזה שסביבו.

פארם ועדים ובגדיהם אשר לבשו ונשאו עומדים במצבם זה ממתנינים לבוא משה מרגע לרגע. אולם משה נשאר בהר ארבעים יום אם כי לא לקח אתו צידה לדרך ולא נפרד מהם ויהי כהולך על מנת לשוב בו ביום. אז גברה האכזבה אצל אחדים מבני ההמון הרב ההוא. אותה שעה התחיל העם להחלק לכתות כי רבו ביניהם הדעות והסברות **ולבסוף הרגישו אחדים מהם צורך לבקש להם נעבד שיוכלו לפנות אליו ככל האמות** אך גם לא כחשו באלוהותו של מוציאם מארץ מצרים **הם בקשו רק כי יהיה אתם תמיד נעבד מוחש אליו יוכלו לרמז מדי ספרם את נפלאות אלהיהם**" (ספר הכוזרי, מאמר א', אות צ"ז)

מצד שני, עמדת משה, על פיה העם טרם הבשיל להנהגה מכח מחשבה ודיבור, מתאמתת אף היא לנוכח תגובתם למציאות נטולת אלמנטים מוחשיים:

"וַיֵּרָא הָעָם כִּי בָשַׁשׁ מֹשֶׁה לְרַדֵּת מִן הָהָר וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהָרֹן וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יֵלְכוּ לִפְנֵינוּ כִּי זֶה מֹשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הָעֵלְנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יָדַעְנוּ מָה הָיָה לוֹ" (שמות ל"ב, א')

תגובת העם על העדרותו הממושכת של משה חושפת התנהגות תלותית וחוסר בטחון, הדומה למצבו של תינוק שטרם נגמל מהתלות המוחלטת בהוריו, וחווה חרדת נטישה כל אימת שהאנשים המוכרים לו אינם בסביבתו. האם נכון לגמול את העם מהנהגה מוחשית כבר בשלב זה, כשהוא נתון לתלאות המדבר ועדיין לא הגיע למקום ישוב של קבע האמור להעניק לו תחושת בטחון?

תגובת ה' לחטא העגל לא מאחרת לבא, ובדבריו הוא מודיע למשה על חידוש הנהגת המלאך, שלמעשה מבטלת את מחוות המשכן:

"וַיִּדְבֹּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵּךְ עֲלֵה מִזֶּה אֶתְּהָ וְהָעָם אֲשֶׁר הָעֲלִיתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֵל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וְלַיַּעֲקֹב לֵאמֹר לְזֶרְעֶךָ אֶתְנַנְנָהּ: וְשִׁלַּחְתִּי לְפָנֶיךָ מִלֶּאֱדָם וְגִרְשָׁתִי אֶת הַכְּנַעֲנִי הָאֲמָרִי וְהַחֲתִי וְהַפְרָזִי הַחַיִּי וְהַיְבוּסִי: אֵל אֶרֶץ זָבַת חֶלֶב וַדְּבַשׁ כִּי לֹא אֶעֱלֶה בְּקִרְבְּךָ כִּי עִם קִשָּׁה עָרַף אֶתְּהָ פֶן אֶכְלָךָ בְּדֶרֶךְ" (שם ל"ג, א'-ג')

ומפרש רמב"ן:

"ואחרי זה חזר ואמר לו (בפסוק א) עלה מזה אתה והעם - לומר כי המגפה לא תמחה חטאתם לשכני בתוכם ... והנה בכאן לישראל שתי פורעניות, האחת שלא ישרה שכינתו בתוכם, והשנית שישלח מלאך לפני משה עד שיגרש את האומות, אבל אחר שירשו את הארץ לא הבטיחם אפילו במלאך לעזור להם, כי לכך הזכיר "בדרך". ועל כל זה אמר (בפסוק ד) וישמע העם את הדבר הרע הזה ויתאבלו ולא שתו איש עדיו עליו - כאבלים" (רמב"ן ל"ג, א')

או לא מודעת לסביבה ולנורמות המקובלות בה. החוקים המדוייקים של כל תהליך עבודת ה' במשכן אינם מאפשרים לאדם להתנתק מסביבתו. החוויה הדתית של עבודת ה' במקדש מותנית בחיבור מוחלט לחוקים המתלווים אליה, ובמודעות למקורם הא-לוהי של החוקים.

מאפיין נוסף של הלכות המשכן ועבודת הקרבנות בו הוא העמימות של מטרותיהן. להלכות המשכן לא מתלווה הסבר רעיוני, וטעמי הקרבנות אינם נזכרים בכתוב. העמימות וריבוי הפרטים מחזקים את כפיפות האדם לצו הא-לוהי, המבטא במעשיו הכרה בחוקיו הטובים ובמשפטיו אשר יחיה האדם בהם³ גם כשטעמם נסתר.

אם כן, הלכות המשכן מהוות מצד אחד ויתור על האידיאל של עבודת ה' מכח המחשבה והדיבור, אולם הן לא מאפשרות לאדם להתמסר לאמצעי ומזכירות לו בכל שלב של השימוש בהם את התכלית לשמה נועדה עבודת המשכן. הלכות המשכן ופרטיו מאפשרות לאדם לבטא את כפיפותו לה' בכל פעולה דתית ומונעות ממנו להתמכר להבטי הפולחן כערך בפני עצמו.

חטא העגל ומשמעות מיקומו בין פרשיות המשכן

חטא העגל מהווה מצד אחד הוכחה לאמת שמאחורי החשש הא-לוהי של התמכרות העם לפולחן מוחשי. זאת, משום שהעדרו של הפולחן המוחשי, אפילו לפרק זמן קצר, גורם לעם לחפש אלטרנטיבות שאינן מזוהות עם עבודת ה' הטהורה עליה נצטוו במעמד הר סיני ובחוקים שהתלוו למעמד. מיטיב לבטא זאת ריה"ל בספר הכוזרי:

"כך לא הסכים אז ההמון על שום תורה אם לא

נקשרה בדמיונו עם תמונה מוחשת שאפשר לכוון אליה. והנה בני ישראל אף הם הבטח להם כי ירד אליהם מעם הא-לוה דבר מה אשר יראוהו ויכוננו אליו כשם שכוננו בצאתם ממצרים אל עמוד הענן ואל עמוד האש, שהיו מסתכלים בהם ומכבדים אותם ופונים אליהם ומשתחוים נכחם לא-לוה ית'... ומשמעו בני העם את הדבור הא-לוהי בעשרת הדברות ומשה עלה אל ההר מתוך צפיה ללוחות הכתובים אשר יוריד אל העם ולארו (אשר יראה בהר למען) יעשה כתבניתו לעם והיה להם דבר נראה לעין אליו יכוננו ובארון הברית הא-לוהית הבריאה החדשה אשר יבא הא-לוה, רצוני לומר שני הלוחות ונוסף על אלה הענן אשר יכסה את הארון והאור הא-לוהי והמופתים שיראו בעבורו, נשאו עומדים ומצפים לרדת משה, בעודם באותה רוממות שבה היו ביום מעמד הר סיני, לא שינו

³ פרפראזה על תיאור חוקי ה' בדברי נבואת יחזקאל המתאר את עונשם של הממרים בה': "וְגַם אֲנִי נִתְּתִי לָהֶם חֻקִּים לֹא טוֹבִים וּמְשַׁפְּטִים לֹא יִחִיו בָּהֶם" (יחזקאל כ', כ"ה).

שלא על ידי מלאך ואמצעי, כי המלאך לא ילך רק לענין ירושת הארץ בלבד”

ב. משה איננו מקבל את ההבחנה בין דרך ההתגלות אליו לדרך הנהגת העם, ומאיים בהפסקת מנהיגותו אם פני ה' לא ילכו את כל העם:

”וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אִם אֵין פְּנִיךָ הַלְכִים אֶל תַּעֲלֶנּוּ מִזֶּה: וּבַמָּה יִוָּדַע אֲפֹאֵל כִּי מִצְאָתִי חֹן בְּעֵינֶיךָ אֲנִי וְעַמְּךָ הֲלוֹא בְּלִקְתֶּךָ עַמְּנוּ וְנִפְלִינוּ אֲנִי וְעַמְּךָ מִכָּל הָעַם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה”
וכפי שמפרש המלבי”ם:

”על פי זה אמר משה שאם אין פניך הולכים עם כלל העם גם לענין ירושת הארץ והנהגת העם אל תעלנו מזה, כי הגם שאנכי מצאתי חן בעיניך בענין הנבואה, אני רוצה שגם העם ימצא חן בעיניך שתנהיג אותם בעצמך בלי אמצעי”
על כך עונה לו ה’:

”גם את הדבר הזה אשר דברת אעשה כי מצאת חן בעיני וְאֲדַעַךְ בְּשֵׁם”

ג. תשובת ה' איננה מספקת את משה, שכן משה שאל במה יודע כי מצאתי חן בעיניך אני ועמך, ואילו מענה ה' התייחס למציאת החן של משה בלבד.

בבקשתו הבאה: ”וַיֹּאמֶר הָרְאֵנִי נָא אֵת כְּבֹדְךָ”, מבקש משה לבחון את הענות ה' להשראת שכינה בקרב ישראל. מענה ה' מגביל את חלותה אף לעיני משה כשהוא נמצא בנקרת הצור הרחק מעיני העם.

נראה, אם כן, שבקשת משה לא התמלאה, ובסיום התגלות ה' אליו הוא מתחנן שוב:

”וַיֹּאמֶר אִם נָא מִצְאָתִי חֹן בְּעֵינֶיךָ אֲדַנִּי יְלֶךְ נָא אֲדַנִּי בְּקִרְבִּנוּ כִּי עִם קֶשֶׁה עֵרְף הוּא וְסִלְחָתְךָ לְעֹנְוֵנוּ וְלִחְטָאתֵנוּ וְנִחַלְתָּנוּ” (שמות ל"ד, ט')

”שהגם שאמר לו את הדבר הזה אשר דברת אעשה לא הבטיחו שיעשה תיכף וגם שאז לא בקש רק שפניו ילכו שהוא השגחתו הפרטית ועתה בקש שילך שם אדני שמורה על מדת מלכותו שהוא שכינת עוזו ושיצוה לעשות המשכן שישכון בתוכם (מלבי”ם שם) שעי”ז לא הבטיחו עדיין”

תשובת ה' לתחינתו האחרונה של משה מכילה הבטחת ברית, אולם נראה כי תשובה ברורה וחד משמעית על בקשת השראת שכינה במשכן לא נתנה. בעת רדת משה מן ההר הוא אינו יודע אם הקב”ה ישרה את שכינתו במשכן בקרב העם:

משמעות הפסוקים היא, אם כן, ביטול היתר בניית המשכן. הקדוש ברוך הוא מודיע על הסרת שכינתו מקרב המחנה, וחזרה למחשבתו הראשונית על פיה הנהגת העם תהיה נטולת גילוי מוחשי של פני ה'. בשלב הראשון של כיבוש הארץ יהיה זה המלאך שילווה אותם, אולם לאחר מכן יצטרך העם להתרגל לאמונה בה' ללא מתווך – הנהגה טבעית טהורה.

בהמשך פרשות התורה בספר שמות וויקרא אנו עדים להשראת שכינה במשכן, משמע שגם גזרת המלאך השניה התבטלה. מה הוביל לביטול הגזרה? האם למשה נותר עוד אומץ להפציר בקדוש ברוך הוא בענין זה, לאחר שחוהו בעיניו את התוצאות הקשות של הדרך אותה הוא מייצג?

נראה, שבין גזרת המלאך לפרשות ויקהל פקודי מצויים פסוקים שאמורים ללמד אותנו על מה שהתרחש בין הקדוש ברוך הוא למשה לאחר הודעת ה' על ביטול ציווי המשכן, דבר שהוביל בסופו של דבר לביטול הגזרה.

פסוקים ”ב-כ”ג מתארים ויכוח נוסף בין הקב”ה למשה על דרך הנהגת העם.

אנו נחלק את בקשת משה לשלושה סעיפים, ונבדוק מהו המענה המדויק שמקבל משה על כל סעיף, והאם הקדוש ברוך הוא חזר בו מביטול ציווי המשכן.

א. משה מברר את מעמדו בעקבות גזרת המלאך:

”וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֵל ה' רְאֵה אֶתְּךָ אֲמַר אֱלֹהִים אֵת הָעָם הַזֶּה וְאַתָּה לֹא הוֹדַעְתָּנִי אֵת אֲשֶׁר תַּשְׁלַח עִמִּי וְאַתָּה אֲמַרְתָּ יְדַעְתִּיךָ בְּשֵׁם וְגַם מִצְאָתְךָ חֹן בְּעֵינֶיךָ אִם נָא מִצְאָתִי חֹן בְּעֵינֶיךָ הוֹדַעְתָּנִי נָא אֵת דְּרָכְךָ וְאֲדַעַךְ לְמַעַן אֲמַצָּא חֹן בְּעֵינֶיךָ וְרְאֵה כִּי עַמְּךָ הַגּוֹי הַזֶּה”

וכפי שמפרש המלבי”ם:

”וז”ש ראה אתה אומר אלי העל את העם הזה ושלא לעשות משכן כי לא תשכון בתוכם רק שאעלה אותם באמצעות מלאך, ואתה לא הודעת את אשר תשלח עמי, שלא הודעת את מי תשלח עמי לצרכי לנבואתי, אם גם נבואתי תהיה ע”י מלאך ובאספקלריא שאינה מאירה כיתר הנביאים, או לא, כי לא אמרת רק ושלחתי לפניך מלאך וגרשתי את הכנעני, ולא בארת שהמלאך ילך גם עמי לצרכי בעיני הנבואה שתהיה נבואתי באמצעותו”

על כך עונה לו הקב”ה:

”וַיֹּאמֶר פְּנֵי יִלְכוּ וְהִנַּחְתִּי לָךְ...”

וכפי שמפרש המלבי”ם:

”והשיב לו ה' שבמה שנוגע לענין נבואתו לא תהיה נבואתו גם עתה על ידי מלאך ואמצעי רק נבואת פה אל פה... לענין זה פני ילכו בעצמי

בצלאל ואל אהליאב ואל כל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה בלבם כל אשר נשאו לבם לקרבה אל המלאכה לעשת אתה: ויקחו מלפני משה את כל התרומה אשר הביאו בני ישראל למלאכת עבודת הקדש לעשת אתה והם הביאו אליו עוד נדבה בבקר בבקר: ויבאו כל החכמים העשים את כל מלאכת הקדש איש איש ממלאכתו אשר המה עשים"

(שם ל"ו, א-ד')

ההתלהבות הסוחפת גרמה לכך שבשלב כלשהו היה צורך לבלום את כמות התרומות:

"ויאמרו אל משה לאמר מרבים העם להביא מדי העבדה למלאכה אשר צוה ה' לעשת אתה: ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקדש ויפלא העם מהביא: והמלאכה היתה דים לכל המלאכה לעשות אתה והותר" (שם, ה-ז')

מכאן עוברות הפרשות לתאר את הדיוק של העם בבנין כלי המשכן על פי הציווי של פרשות תרומה ותצווה. הפזמון החוזר של פרשת פקודי הוא "כאשר צוה ה' את משה" החותם כל תיאור של השלמת פריט מכלי המשכן ומבגדי הכהונה. ההדגשה החוזרת מיטיבה לבטא את המתח בו מצוי העם ואת ההבנה שלו שכדי להגביר את סיכויי השראת השכינה במשכן יש לדייק בכל התהליך, ולפעול בכפיפות מוחלטת להוראות ה'.

ההתגלות הראשונה של הקב"ה בתהליך הבניה היא בסיום הכנת הכלים ומבנה המשכן, אולם בניגוד לציווי המשכן בו מתבקש משה להעביר את הציווי לבני ישראל, כאן מופנה הציווי אל משה בלבד. תיאור הביצוע שלאחר התגלות ה' מתמקד במשה, ואף כאן כל פעולה של משה נחתמת במילים 'ויעש/ויערוך/וישם... כאשר צוה ה' את משה'. האופטימיות בעקבות ההתגלות עדיין מסויגת, שכן מידת השותפות של עם ישראל לגילוי השכינה עדיין לוטה בערפל.

המתח בעיצומו: המשכן עומד על תילו, כלי המשכן מוצבים במקומותיהם, בני אהרן לבושים בבגדי הכהונה ומשננים את כללי העבודה אותם תרגלו במשך שמונת ימי המילואים, והכל ממתינים בציפייה דרוכה לשאלה 'אם מצאתי חן בעיניך אני ועמך ואני ילך ה' בקרב העם'.

התשובה לא מאחרת לבא:

"ויכס הענן את אהל מועד וכבוד ה' מלא את המשכן: ולא יכל משה לבוא אל אהל מועד כי שכן עליו הענן וכבוד ה' מלא את המשכן"

(שם מ', ל"ד-ל"ה)

והמשך הארוע כפי שמתואר בפרשת שמיני:

"ותצא אש מלפני ה' ותאכל על המזבח את העלה ואת החלבים וירא כל העם ויראו ויפלו על פניהם"

"ויהי ברדת משה מהר סיני ושני לחת העדת ביד משה ברדתו מן ההר ומשה לא ידע כי קרן עור פניו בדרבו אתו" (שמות ל"ד, כ"ט)

משה אינו מודע לשכינה שירדה עמו, ואילו העם המבחין בקרינת פני משה אינו מבין את משמעותו. עם חוסר הידיעה וחוסר ההבנה ניגש העם למלאכת המשכן.

משמעות פירוט ביצוע עבודת המשכן בפרשות ויקהל פקודי

פרשות ויקהל פקודי, הנראות כחזרה מיותרת על ביצוע ציווי המשכן, הופכות לסיפור מתח שבמרכזו עומדת השאלה הקשה: "האם הקדוש ברוך הוא ישרה את שכינתו במשכן?". משה לא קיבל תשובה חד משמעית לגבי ציווי הבניה, אולם בניגוד לעונש המרגלים בו נאסר על העם לעלות לארץ ישראל לאחר שפקקו בטיבו, על חוטאי העגל לא נאסר לבנות את משכן. מה שעומד כרגע למבחן הוא מידת ההרתמות של העם למפעל בניה אדיר, מבחינת כח אדם ומשאבים, שיהווה פוטנציאל להשראת שכינה, אולם יתכן גם שבסיום בניינו, יתברר כי המאמץ היה לשווא.

פרשות ויקהל פקודי מתארות התלהבות מוחלטת של כל חלקי העם הנרתם לבניין המשכן, מי בתרומת חומרים ומי בנייתו כישוריו לצורך הבנין.

"ויבאו כל איש אשר נשאו לבו וכל אשר נדבה רוחו אתו הביאו את תרומת ה' למלאכת אהל מועד ולכל עבדתו ולבגדי הקדש: ויבאו האנשים על הנשים כל נדיב לב הביאו חח ונגם וטבעת וכומז כל כלי זהב וכל איש אשר הניף תנופת זהב לה': וכל איש אשר נמצא אתו תכלת וארגמן ותולעת שני ושש ועזים וערת אילם מאדמים וערת תחשים הביאו: כל מרים תרומת כסף ונחשת הביאו את תרומת ה' וכל אשר נמצא אתו עצי שטים לכל מלאכת העבדה הביאו: וכל אשה חכמת לב בידיה טוו ויביאו מטוה את התכלת ואת הארגמן את תולעת השני ואת השש: וכל הנשים אשר נשא לבן אתנה בחכמה טוו את העזים: והנשאים הביאו את אבני שהם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן: ואת הבשם ואת השמן למאור ולשמן המשחה ולקטרת הסמים: כל איש ואשה אשר נדב לבם אתם להביא לכל המלאכה אשר צוה ה' לעשות ביד משה הביאו בני ישראל ושראל נדבה לה" (שם ל"ה, כ"א-כ"ט)

"ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש חכם לב אשר נתן ה' חכמה ותבונה בהמה לדעת לעשת את כל מלאכת עבודת הקדש לכל אשר צוה ה': ויקרא משה אל

4 את הרעיון שאביא בסעיף זה שמעתי מפי גיסי הרב איתי אליצור, שהעלה את הדברים על הכתב במאמר: "ויכס הענן את אהל מעד וכבוד ה' מלא את המשכן", המעין לט, ג (תשנ"ט) עמ' 39 - 44. בדברינו נתבסס על רעיונותיו.

(ויקרא ט', כ"ד)

ההקלה האדירה לנוכח גילוי השכינה תיטיב להסביר את גודל חטאם של נדב ואביהוא שלא הפנימו את הלקח מחטא העגל. נדב ואביהוא לא הכירו בגודל המחווה וההזדמנות שנתנה להם על ידי ה' לכפר על החטא באמצעות דיוק מוחלט בפרטי הציווי, והעזו להקריב 'אש זרה אשר לא ציווה אותם'. אהרן יותר מכל אדם אחר ייחל להשראת שכינה שתבטא כפרה על עוון העגל, והבין את גודל חטא בניו, ולפיכך 'ידם אהרן'. על חלקו של אהרן עצמו בחטא העגל נדון בעיונינו הבא.

* כל הזכויות שמורות לשיבת הר עציון ולד"ר ברכי אליצור, תשע"ג *
* עורך: אורי יעקב בין *

* בית המדרש הווירטואלי *
* מיסודו של *
* The Israel Koschitzky Virtual Beit Midrash *
* האתר בעברית: <http://www.etzion.org.il/vbm> *
* האתר באנגלית: <http://www.vbm-torah.org> *
* משרדי בית המדרש הווירטואלי: 02-9937300 שלוחה 5 *
* דוא"ל: office@etzion.org.il *
* לביטול רישום לשיעור: *
* <http://etzion.org.il/vbm/unsubscribe.php> *
